
Stanovisko Univerzity Karlovy k vypořádání připomínek UK k BKTV

Stanovisko Univerzity Karlovy k vypořádání připomínek UK k BKTV

(společné stanovisko Akademického senátu UK a vedení UK)

Univerzita Karlova projednala dokument „Vypořádání připomínek Univerzity Karlovy k Bílé knize terciárního vzdělávání“. **UK oceňuje snahu předkladatelů BKTV detailně vypořádat předložené připomínky.** Za pozitivní považuje též akceptaci několika připomínek, zejména:

- a) akceptaci faktu, že v posuzované verzi BKTV zcela chybí zpracování tématu kvality a jejího zajišťování,
- b) přiznání nutnosti zásadně zpřesnit a konkretizovat proces kategorizace typů institucí terciárního vzdělávání a
- c) akceptaci kritiky pojetí Třetí role univerzit, jak je představena v posuzované verzi.

Oproti tomu UK musí kriticky reagovat na následující skutečnosti:

1. Procedurální postup není dostatečně demokratický:

(i) **Při vypořádání připomínek došlo ke značnému časovému tlaku.** Materiál „Strukturované vypořádání připomínek k BKTV“ byl zveřejněn jeden pracovní den před jeho veřejným projednáváním.

(ii) **Vypořádání prozrazuje nepochopení širokého demokratického postupu tvorby tak zásadního dokumentu.** Omezuje ho na skutečnost, že mezi desítkou autorů BKTV byli také představitelé vysokých škol. Přitom námitka UK se netýkala složení autorského týmu BKTV, ale skutečnosti, že i SWOT analýza, která byla jedním ze zásadních zdrojů východisek BKTV, byla vytvořena bez účasti exekutivních představitelů nejvýznamnějších českých VŠ. Zapojení široké akademické obce českých VŠ do diskuse o potřebě koncepčního dokumentu, o variantách základních postojů ke klíčovým prvkům systému (poslání, financování, řízení atd.) v dostatečně dlouhé přípravné fázi autoři BKTV ani náznakem nezvažují. Navíc je nutné konstatovat, že tvrzení o tom, že BKTV vznikala v trvalé interakci s reprezentací vysokých škol, je nepravdivé.

(iii) Nepřijatelný je postoj autorů BKTV, když zdůvodňují neochotu zabývat se variantami pohledů na problémy terciárního vzdělávání odkazy na prostor k diskusi při předkládání následných dokumentů v souvislosti s přípravou věcného záměru zákona o terciárním vzdělávání.

2. Situování koncepce BKTV do společenského kontextu je nekonzistentní:

(i) Vypořádání připomínek opakovaně zdůvodňuje nemožnost koncipovat variantní pohledy na dílčí otázky skutečností, že terciární vzdělávání a jeho reformu nelze formulovat mimo rozpočtové priority této vlády, mimo její daňovou politiku a že v BKTV ani nelze formulovat „doporučení“ vládě, pokud jde třeba o daňové úlevy subjektům spolupracujícím s vysokými školami. Na jiném místě (např. financování) jsou však formulovány předpoklady budoucích změn zákonů.

(ii) Ignorována je skutečnost, že více než polovina všech studentů v ČR studuje humanitní obory, jichž se řada klíčových opatření týká jen velmi okrajově, resp. v nichž navrhované změny nepřinesou výrazný efekt.

(iii) **Odmítnutí autorů BKTV jakkoliv se zabývat hodnocením cílů stanovených v Bílé knize z roku 2000 s poukazem na to, že ji zpracoval jiný autorský tým (sic!), činí celou koncepci předkládané BKTV nanejvýš problematickou.** Při přípravě strategického dokumentu tohoto typu lze těžko předcházející vládou schválený materiál a jeho dopady pominout.

3. Vypořádání je na mnoha místech pouze deklaratorní nebo odkládá řešení připomínky do budoucna anebo reaguje na posunutá, nikoliv autentická tvrzení UK:

(i) Příklady deklaratorního vypořádání je více, za mnohé lze např. uvést vypořádání připomínky, že otevření řízení vysokých škol politické a podnikatelské sféře může vést k omezení akademických svobod („Sdílená samospráva a řízení se ukazuje jako efektivnější a neohrožuje akademické svobody ...“).

(ii) Někde jde o hru se slovy bez hlubších argumentů (tak se riziko „podřízení VŠ sféře politiky a zaměstnavatelských zájmů“ odmítá uchopit jako riziko a odbývá se tvrzením, že jde jen „o větší otevření institucí terciárního vzdělávání k zájmům zaměstnavatelů, společnosti a regionů“).

(iii) Na výtku UK, že v BKTV jsou nepodloženě paušalizující tvrzení (studenti na českých VŠ údajně nepracují se zahraniční literaturou, učitelé neužívají moderních výukových metod apod.) reagují ve vypořádání autoři tím, že „BKTV nemůže analyzovat situaci na každé české VŠ“, nicméně, že „obecně bohužel platí ...“, co bylo uvedeno v BKTV.

(iv) Kde již je přiznán nedostatek, např. absence konkrétnější představy, odkazuje se buď na jejich rozpracování v budoucnu (např. kvalifikační rámce EU) nebo, jako v případech Evropských dokumentů, se v důsledku tohoto přiznání nikdy nezpochybnují východiska BKTV (prameny zpochybnující jednoznačné tvrzení o ekonomické návratnosti VŠ vzdělání),

resp. je kritika označena za tak samozřejmou, že se s ní nemusí v BKTV explicitně pracovat (reakce na kritiku příliš utilitárního pojetí vysokoškolského vzdělávání a ignorování široce zakotveného poslání vysokých škol ve společnosti).

(v) **Zvlášť nepřijatelné je vypořádání připomínek UK o nutnosti zevrubné a objektivní analýzy přínosů a nedostatků akademické samosprávy a chybějících rozbořech různých modelů řízení vysokých škol způsobem, kdy autoři lakonicky sdělí, že se na MŠMT připravuje příslušný dokument.**

(vi) **Skutečnost, že se až v rámci vypořádání připomínek objeví návrh na konstituování zcela nového, klíčového orgánu (Rada pro terciární vzdělávání) činí celou přípravu BKTV naprosto nevěrohodnou.**

(vii) Na jiných místech jde o posuny ve významu – např. riziko boje lobbistů za „rozdílné zájmy“ většího počtu aktérů navrhovaných BKTV kupříkladu u volby rektora se odvíjí konstatováním, že i dnes v akademických senátech se střetávají „rozdílné zájmy“ akademiků a studentů.

(viii) Skutečnost o podílech vlastních příjmů, dotací na VaV a příspěvků na vzdělávací činnost v rozpočtu UK nelze zaměnit argumentací o podílech výnosů z hlavní činnosti na celkových výnosech, resp. podílu provozních dotací na výnosech v hlavní činnosti. UK nikdy netvrdila, že veřejné vysoké školy jsou na veřejných rozpočtech „skutečně tak nezávislé“ – jde o čistě podsunuté tvrzení.

Univerzita Karlova navíc lituje, že autoři vypořádání připomínek cítili potřebu věcnou argumentaci místy nahrazovat pejorativními výroky na adresu UK (stanoviskem k BKTV prý UK přímo ukázkově prokazuje, že české vysoké školy jsou uzavřené instituce, resp. se tímto stanoviskem distancuje od slabých stránek profilu systému vysokoškolského vzdělávání).

UK v současnosti není znám proces, který povede k tvorbě 2. verze BKTV, ani mechanismus jejího připomínkování, natož samozřejmě vlastní text této údajně již připravované druhé verze.

Vzhledem ke kvalitě vypořádání připomínek k první verzi a neexistujícím nebo zcela nedostatečným zárukám změn nepřijatelných tezí obsažených v první verzi **Univerzity Karlově nezbyvá, než první verzi BKTV a celý dosavadní proces přípravy BKTV odmítnout.**

V Praze dne 28. listopadu 2008

Prof. RNDr. Jan Hála, DrSc.
předseda AS UK

Prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc.
rektor